

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา จึงกำหนดไว้ในหมวด 4 มาตราที่ 22-26, 29-30 ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การค้าและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาส การเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาที่กำหนดไว้ในหมวดที่ 5 มาตราที่ 31, 37-40 การนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะนั้น มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วย

ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับติดตาม การจัดการศึกษา ของผู้บริหาร ใ่ว่างชัดเจน มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริม และประสานงานการศาสนาศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง มาตรา 37 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา มาตรา 38 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2547 : 17-25)

ราชกิจจานุเบกษา (กฎกระทรวง พ.ศ. 2550) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้ ข้อ 1 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณีใน ด้านวิชาการ ดังต่อไปนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล

และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (“หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.” 2550 : 24 ก)

การนิเทศการศึกษา เป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมที่จะสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญในการที่จะผลักดันให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้ บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือ ผู้บริหารโรงเรียน เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายซึ่ง ได้แก่ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันอื่น ๆ รวมทั้งบุคลากรภายในโรงเรียนเอง ร่วมกันจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรมวิชาการ. 2543 : 1)

การนิเทศการศึกษา เป็นภาระหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการนิเทศการศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (รุ่ง แก้วแดง. 2543 : 2) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน กระบวนนิเทศการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการ ดังคำกล่าวที่ว่า การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรการนิเทศการศึกษาที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 46) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การนิเทศการศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบโรงเรียน สำหรับความหมายของการนิเทศการศึกษาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีจุดเน้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคนั้นมีจุดมุ่งหมายตรงกันนั่นก็คือต้องการปรับปรุงการสอนของครูให้มีคุณภาพมากขึ้น (สุทธนู ศรีไสย์. 2549 : 1) การนิเทศการศึกษา จะเป็นกระบวนการช่วยเหลือครูในทุกด้านที่จะทำให้ครูผู้สอนเป็น ผู้มีคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ งานวิจัยจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า ครูผู้สอนที่ปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (สุทธนู ศรีไสย์. 2549 : 10)

การจัดการศึกษาของไทยมีการเปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการตามสถานการณ์ นโยบาย ปฏิรูปการศึกษามาโดยลำดับ โครงสร้างหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการปรับเปลี่ยน ให้มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปฏิรูป การศึกษาไทย โดยมุ่งผลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ประชากรได้รับการพัฒนา สู่ความเป็นสากล ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีภารกิจอันสำคัญยิ่งในการสร้างเยาวชน ให้มีคุณภาพที่จะ เป็นกำลังและเป็นฐานรากสำคัญของการพัฒนาประเทศ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีความตระหนักถึง ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และร่วมพัฒนาการจัดการนิเทศงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดให้เป็นระบบที่มี คุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และการที่จะมีระบบ ใดขึ้นมาจะต้องมีส่วนประกอบสำคัญ คือ ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต และผลกระทบซึ่งมี ความสัมพันธ์กัน ดังนั้นการพัฒนาการนิเทศภายใน จึงเป็นส่วน ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียน สามารถสร้างระบบการดำเนินงานโดยพัฒนาปัจจัย ตัวป้อนให้มีคุณภาพเตรียมพร้อม เพื่อ ดำเนินงานนิเทศภายใน โดยมีปฏิสัมพันธ์กัน เป็นกระบวนการพัฒนาครูให้มีความสามารถ ปรับปรุงการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีการ ที่มีประสิทธิภาพ มีการกำกับติดตามคุณภาพงาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์หรือผลผลิต ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมุ่งหวังให้เกิดผลกระทบในทางที่ดี ต่อการพัฒนาผู้เรียนในอนาคตที่มุ่งหวัง ในสภาพปัจจุบันพบว่าโรงเรียนมีโครงการนิเทศภายใน โรงเรียนปรากฏในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับขอบข่าย/ภารกิจ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ แต่ยังไม่สามารถดำเนินการ และสร้างระบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากมี อุปสรรค และข้อจำกัดบางประการ ของโรงเรียน เช่น ความรู้ความสามารถของผู้นิเทศงานวิชาการในการวางแผนการนิเทศการศึกษาที่ สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน เทคนิควิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพและ บริบทของโรงเรียน เป็นต้น การนิเทศภายใน จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการจัดการนิเทศการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรมที่มีประสิทธิภาพ (ชนิดา ยินดีเขต. 2550 : 1-3)

ตาราง 1 ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพนักเรียนในภาพรวม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2552

กลุ่ม สาระ การ เรียนรู้	O-NET											
	ประเทศ						เขตพื้นที่					
	ป.6		ม.3		ม.6		ป.6		ม.3		ม.6	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ไทย	38.58	10.24	35.35	11.49	46.47	13.35	36.26	9.08	32.51	10.40	43.41	11.18
คณิตฯ	35.88	17.87	26.05	12.00	28.56	13.88	30.99	14.64	22.36	8.61	24.78	8.72
วิทย์ฯ	38.67	14.72	29.16	11.70	31.03	8.67	36.09	13.55	25.84	8.83	28.32	5.74
สังคมฯ	33.90	12.00	39.70	9.97	36.00	8.84	30.84	9.70	37.42	9.16	32.98	7.08
สุขฯ	64.76	15.83	56.70	11.20	45.37	7.66	63.19	14.63	54.92	11.09	45.16	7.38
ศิลปะ	42.49	15.07	32.95	9.53	37.75	8.28	15.07	14.00	32.33	9.18	38.41	8.03
การงานฯ	51.69	14.73	33.86	12.29	32.98	9.42	49.82	14.30	31.92	11.91	32.51	8.98
อังกฤษฯ	31.75	17.94	22.54	12.75	23.98	11.31	17.94	11.17	17.62	7.15	20.36	6.03

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. 2552 : 3

จากผลการประเมิน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นกลุ่มสาระศิลปะ

จากข้อมูลผลการประเมินคุณภาพนักเรียนในภาพรวม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2552 สันนิษฐานว่าสาเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดความรู้หรือทักษะความสามารถในด้านวิชาการแต่ศึกษานิเทศก์ที่มีอยู่มีภาระงานพัฒนางานวิชาการระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีเวลาในการนิเทศจำกัดตามนโยบายและกลยุทธ์ที่เร่งรัด

เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในโรงเรียนจะเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน โดยจัดการนิเทศภายใน แต่สภาพปัจจุบันจะพบว่า โรงเรียนในสังกัด จัดการนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่ชัดเจน มักจะเป็นการให้คำปรึกษา

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนางานวิชาการในภาพรวมของโรงเรียน อนึ่งบุคลากรในโรงเรียนจะเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนมากที่สุด หากบุคลากรในโรงเรียนได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน และจัดการนิเทศภายในโรงเรียน จะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนางานที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียน ดังนั้นการนิเทศภายใน โดยใช้การสอนงาน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา ผู้บริหารต้องดำเนินการนิเทศอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น มีคุณลักษณะตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนได้รับแนวทางในการพัฒนาตนเองในด้านการเรียนการสอนและด้านสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการขอขำการนิเทศที่หลากหลาย (สุรวุฒิ หงษ์ทอง, 2553, กรกฎาคม : 21)

จากเหตุผลที่ต้องการพัฒนาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เห็นความสำคัญในการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงาน จึงได้ดำเนินการตามโครงการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ดำเนินการสังเกตการสอนของครูผู้สอน ครูวิชาการ ในโรงเรียนต้นแบบในสังกัด จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านบางกระสั้น โรงเรียนหงสประภาสประสิทธิ์ และโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” โรงเรียนละ 4 คน โดยเป็นการสังเกตการสอนครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โดยใช้การสอนงาน (Coaching) ในการพัฒนาสมรรถภาพ การทำงานของครู โดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมายของงานนั้น หรือช่วยให้สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ที่มีอยู่และ/หรือได้รับการอบรมไปสู่การปฏิบัติได้ นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์นักเรียนในชั้นเรียนของครูผู้สอน ที่สังเกตการสอนที่มีผลการเรียนระดับดี ระดับปานกลาง และระดับอ่อน ระดับละ 2 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถตรวจสอบระหว่างผลการจัดการเรียนรู้ และผลการสัมภาษณ์ ซึ่งจะทำให้ผู้นิเทศการศึกษาให้การสอนงาน (Coaching) และปรึกษาชี้แนะให้ครูวิชาการวางแผนการทำวิจัยใน ชั้นเรียนต่อไป(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 9-12)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้ คือ

เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนา งานวิชาการในการนำกรณีศึกษาใน โดยใช้การสอนงานมาใช้ในสถานศึกษา ให้เป็นแนวทางในการพัฒนา ที่มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์

ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฏิบัติหน้าที่วิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 178 คน และครูปฏิบัติหน้าที่วิชาการ จำนวน 178 คน รวม 356 คน ในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัดรวม 178 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน และครูปฏิบัติหน้าที่วิชาการ จำนวน 123 คน รวม 246 คน ในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมของแนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้จากการสังเคราะห์ ขั้นตอน กระบวนการ เอกสารของหน่วยงาน แนวคิด ทฤษฎี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ; ราชกิจจานุเบกษา (“หลักเกณฑ์และวิธีการกระจาย

อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.” 2550 : 24 ก) สำนักงานคณะกรรมการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ (กนกกร นัตรหิรัญเลิศ. 2546 : 22) ; ชารี มณีศรี (2542 : 19) ; นันทนา
 เต้าทอง (2542 : บทคัดย่อ) ; สมานจิต พงษ์สนาม (2542 : 36) ; กรมวิชาการ (2543 : 1) ; ปรียาพร
 วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 13) ; ไพศาล ทองเนื้อแปด (2547 : 22) ; สมิต สัจฉกร (2547 : 45) ;
 ประจักษ์ โพพิจิตร (2549 : 25) ; ชนิดา ยินดีเขต (2550 : 30) ; วิชัย โถสุวรรณจินดา (2546 : 61) ; กาจ
 กอวัฒนสกุล (2547 : ออนไลน์) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2547 : ออนไลน์) ; ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์
 (2547 : ออนไลน์) สมศักดิ์ วิวัฒน์ไพศาล (2547 : ออนไลน์) ; สุภาพร ทรัพย์โสภณ (2547 :
 ออนไลน์) ; อารณ์ ภู่วิทยพันธ์ (2548 : 15-16) โกลธัมเมอร์ (ชาญชัย อาจินสมาจาร. 2545 : 115) ; โคแกน
 (Cogan. 1973 : 36) ; แฮร์ริส (Harris. 1985 : 14-15) ; แฮมินเนีย ไอบารา (Herminia Ibarra)
 (กมลวรรณ รามเดชะ. 2550 : 16-27) ผลการศึกษาพบว่า การนิเทศภายใน โดยใช้การสอนงานของ
 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยจัดหัวข้อที่
 เหมือนกันเข้าด้วยกัน หัวข้อที่ต่างกันมาจัดลำดับความสำคัญตามขั้นตอน และกระบวนการเมื่อใช้
 การสอนงานมานิเทศซึ่งเรียกว่า วิธีสอนงาน 4 ขั้น เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย นำมาประกอบเป็น
 แนวทางการนิเทศ ดังนี้ 1) ขั้นการเตรียมการนิเทศ 2) ขั้นการปฏิบัติให้ดู 3) ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ
 4) ขั้นการทดสอบและติดตามผลการนิเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอน กระบวนการ เอกสารของหน่วยงาน แนวคิด ทฤษฎี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ; ราชกิจจานุเบกษา (“หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.” 2550 : 24 ก) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กนกร นัศรหิรัญเลิศ. 2546 : 22) ; ชารี มณีศรี (2542 : 19) ; นันทนา เต่าทอง (2542 : บทคัดย่อ) ; สมานจิต พงษ์สนาม (2542 : 36) ; กรมวิชาการ (2543 : 1) ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 13) ; ไพศาล ทองเนื้อแปด (2547 : 22) ; สมิต สัจฉกร (2547 : 45) ; ประจักษ์ โพพิจิตร (2549 : 25) ; ชนิตา ยินดีเขต (2550 : 30) ; วิชัย โสสุวรรณจินดา (2546 : 61) ; กาจ กอวัฒนสกุล (2547 : ออนไลน์) ธนาคาร แห่งประเทศไทย (2547 : ออนไลน์) ; ปิยะนุช ประจักษ์จิตต์ (2547 : ออนไลน์) ; สมศักดิ์ วิวัฒน์ไพศาล (2547 : ออนไลน์) ; สุภาพร ภรณ์ยโสภณ (2547 : ออนไลน์) ; อภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2548 : 15-16) โกลธัมเมอร์ (Goldhammer) (ชาญชัย อาจินสมาจาร 2545 : 115) ; โคแกน (Cogan. 1973 : 36) ; แฮร์ริส (Harris. 1985 : 14-15) ; แฮมินเนีย ไอบารา (Herminia Ibarra) (กมลวรรณ รามเดชะ. 2550 : 16-27)

**การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน
โดยใช้การสอนงาน**

วิธีสอนงาน 4 ขั้น (Four steps method)

1. ขั้นการเตรียมการนิเทศ (Preparation)
2. ขั้นการปฏิบัติให้ดู (Presentation)
3. ขั้นการฝึกปฏิบัติการนิเทศ (Practice)
4. ขั้นการทดสอบและติดตามผลการ

นิเทศ (Test and follow up)

ที่มา : Herminia Ibarra : Coaching and Mentoring (กมลวรรณ รามเดชะ. 2550 : 16-27)

↓

ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา (ฉบับร่าง)

↓

ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา (ฉบับสมบูรณ์)

ภาพประกอบ 1 แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ผู้วิจัย ได้สังเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อได้แนวทางการนิเทศภายใน โดยจัดหัวข้อที่เหมือนกันเข้าด้วยกันหัวข้อที่ต่างกันมาจัดลำดับความสำคัญ ตามขั้นตอน และกระบวนการเมื่อใช้การนิเทศภายใน โดยใช้การสอนงานมานิเทศการศึกษาในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษา หมายถึง การสังเคราะห์ และบูรณาการ กระบวนการ ขอบข่าย แนวปฏิบัติ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างสรรค์ กระบวนการ เพื่อเป็นการปฏิบัติในการพัฒนาการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ

การนิเทศภายใน หมายถึง การทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ในโรงเรียนในการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียน การสอน ซึ่งจะทำให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน

การสอนงาน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ กระบวนการ เทคนิค วิธีการระหว่างผู้บริหาร สถานศึกษากับบุคลากรในโรงเรียน โดยใช้ประสบการณ์ในงานบริหารที่ได้ศึกษาเป็นอย่างดี นำมา พัฒนางานให้กับบุคลากรในโรงเรียน การสอนงานเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศภายใน ซึ่งทำให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเป็นการกระจายความรับผิดชอบในการทำงานให้แก่บุคลากร ในโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 หมายถึง สำนักงานที่รับผิดชอบ ในการจัดการศึกษาสถานศึกษาในสังกัด ประกอบด้วย 7 อำเภอ คือ อำเภอบางซ้าย อำเภอบางไทร อำเภอบางบาล อำเภอบางปะอิน อำเภอผักไห่ อำเภอลาดบัวหลวง และอำเภอเสนา

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ ขอบข่าย แนวปฏิบัติ หลักการ ที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการของผู้เกี่ยวข้อง ในการนิเทศ นำมาสังเคราะห์ บูรณาการ พัฒนา ปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้งานการนิเทศภายใน มีคุณภาพการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 ขั้นตอน 4 ประเด็นคือ 1) ขั้นตอนเตรียมการนิเทศ (Preparation) 2) ขั้นตอนปฏิบัติให้ดู (Presentation) 3) ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ (Practice) 4) ขั้นตอนการทดสอบและติดตามผลการนิเทศ (Test and follow up)

ความเหมาะสมของแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงาน หมายถึง ความ สอดคล้อง แนวคิด สภาพบริบท สภาพการศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม กับระดับ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชนิด มาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1 ค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50

ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) ไม่เกิน 1.50 ถือว่าแนวทางนั้น ประเด็นนั้นมีความเหมาะสม สามารถนำมาเป็นแนวทางการนิเทศการศึกษาโดยใช้การสอนงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้

ความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงาน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องในด้านการบริหารจัดการจากความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฏิบัติหน้าที่ครูวิชาการ ที่ได้จากตอบแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1.00 และทดสอบ t-test อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ถือว่าแนวทางนั้น ประเด็นนั้นมีความเป็นไปได้ สามารถนำมาเป็นแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

สถานศึกษา หรือโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ครูปฏิบัติหน้าที่วิชาการ หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานวิชาการ ในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อมูลจริงในการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ด้าน การนิเทศ และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวทางในการนิเทศ ที่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของครูผู้สอน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวทางในการเพิ่มพูนความรู้ด้านการนิเทศภายในโดยใช้การสอนงาน เพื่อพัฒนาทักษะ เทคนิคและความมั่นใจ ในการดำเนินการนิเทศการศึกษา